

P. J. Tłuch
3.04.17
DOIK 5
03.04.

Warszawa, 30.03 2017 r.

Departament Legislacyjny
DL-I-4190-2/16
dot. DOIK-053-2/17JT B

Pani
Izabela Szewczyk-Krzyżanowska
Dyrektor Departamentu
Ochrony Interesów Konsumentów
Urząd Ochrony Konkurencji
i Konsumentów

Szanowna Pani Dyrektor,

W odpowiedzi na pismo z dnia 16 marca 2017 r., znak DOIK-053-2/17JT B, w sprawie przedstawienia stanowiska w odniesieniu do postulatów legislacyjnych zawartych w petycji dotyczącej ochrony konsumentów, uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

I. Należy podzielić pogląd wyrażony w piśmie Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 14 marca 2017 r., zgodnie z którym proponowane w punktach 1-3 petycji zmiany legislacyjne prowadziłyby do wadliwej transpozycji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2011/83/WE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów, której uregulowania objęte są maksymalną harmonizacją.

II. Odnosząc się do zawartej w punkcie 4 petycji propozycji dotyczącej obowiązku rozpoznawania spraw konsumenckich wyłącznie przez sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania konsumenta, należy wskazać, że przez właściwość sądu w postępowaniu cywilnym należy rozumieć zakres kompetencji sądu do rozpoznawania i rozstrzygania spraw

DOIK-053-2/17JT B

2017-04-03

2017-03-31
13001

oraz dokonywania czynności w sądowym postępowaniu cywilnym. Właściwość miejscowa oznacza rozgraniczenie kompetencji pomiędzy sądami tego samego rzędu ze względu na terytorialny zakres ich jurysdykcji. Przepisy procedury cywilnej wyróżniają trzy rodzaje właściwości miejscowej tj. właściwość ogólną, przemienną i wyłączną. Ogólna właściwość miejscowa wynika z zasady, zgodnie z którą powództwo wytacza się przed sąd pierwszej instancji, w którego okręgu pozwany ma miejsce zamieszkania [art. 27 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822 z późn. zm.) – zwanej dalej „k.p.c.”]. Właściwość miejscowa przemienna polega na tym, że w pewnych rodzajach spraw powództwo może zostać wytoczone według uznania powoda bądź przed sąd właściwości ogólnej, bądź przed inny sąd wskazany w ustawie (art. 31 k.p.c.). Możliwość wyboru sądu jest istotnym udogodnieniem dla obywateli w zakresie ułatwienia dostępu do sądu. Jest również przejawem zasady ekonomii procesowej¹. Ustawodawca wprowadzając tę możliwość kierował się charakterem dochodzonego roszczenia lub określonym związkiem przedmiotu sprawy z okręgiem innego sądu niż sąd właściwości ogólnej. Właściwość miejscowa przemienna stwarza dla strony powodowej udogodnienie polegające na tym, że może ona według własnego uznania wybrać sąd miejscowo właściwy spośród dwóch lub więcej sądów właściwych². Z kolei właściwość miejscowa wyłączna przewiduje ustawowe oznaczenie sądu jedynie właściwego do rozpoznania danej sprawy. Określenie sądu właściwego w ramach właściwości miejscowej wyłącznej wyklucza stosowanie przy danej kategorii spraw regulacji normujących właściwość miejscową ogólną i przemienną. *Ratio legis* wprowadzenia sądowej właściwości wyłącznej sprowadza się do uznania przez ustawodawcę, że w pewnych wyjątkowych przypadkach, ze względu na ściśły związek sprawy z okręgiem danego sądu, sąd ten będzie wyłącznie właściwy do jej rozpoznania. Miejscowa właściwość wyłączna sądu obejmuje powództwo o własność lub o inne prawa rzeczowe na nieruchomości oraz o posiadanie nieruchomości (art. 38 k.p.c.), powództwo z tytułu dziedziczenia, zachowku, zapisu, polecenia oraz innych rozrządzeń testamentowych (art. 39 k.p.c.), powództwo ze stosunku członkostwa spółdzielni, spółki lub stowarzyszenia (art. 40 k.p.c.), powództwo ze stosunku małżeństwa (art. 41 k.p.c.), a także powództwo ze

¹ Zob. Agnieszka Góra-Błaszczkowska (red. w:), *Komentarz do art. 31 Kodeksu postępowania cywilnego*, System Informacji Prawnej „Legalis”.

² Por. T. Wisniewski (red.), J. Klimkowicz (w:), *Komentarz do art. 31 Kodeksu postępowania cywilnego*, System Informacji Prawnej „LexOmega”.

stosunku między rodzicami a dziećmi oraz między przysposabiającym a przysposobionym (art. 42 k.p.c.).

Uwzględniając specyfikę regulacji w zakresie właściwości wyłącznej sądu (ścisły związek danej sprawy z określonym sądem), nie wydaje się celowe wprowadzenie dodatkowej kategorii spraw – powództwa wynikające z umów konsumenckich, która będzie objęta właściwością wyłączną. Należy nadmienić, że przyjęcie w procedurze cywilnej zasady, zgodnie z którą sądem wyłącznie właściwym do rozpoznania sprawy będzie sąd miejsca zamieszkania dłużnika, może być niekorzystne w stosunku do konsumentów, gdyż uniemożliwi im wybór sądu w ramach właściwości przemiennej.

De lege lata, w przypadku sporu konsumenta z przedsiębiorcą wynikłego na tle stosunków kontraktowych, konsument, uwzględniając regulacje dotyczące sądowej właściwości miejscowej przemiennej, ma prawo wyboru, czy skierować sprawę do sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę przedsiębiorcy, czy miejsce wykonania umowy (zob. art. 27 oraz 30 w zw. z art. 34 k.p.c.). Powyższe uprawnienie jest szczególnie istotne w sytuacji zawarcia przez konsumenta umowy poza miejscem swojego zamieszkania oraz na odległość.

Należy dodatkowo podkreślić, że w obrocie prawnym z udziałem konsumentów nie jest dopuszczalne narzucenie przez przedsiębiorcę we wzorcu umownym właściwości sądu, który wedle ustawy nie jest właściwy miejscowo. Takie zastrzeżenie kontraktowe stanowi niedozwolone postanowienie umowne o jakim mowa w art. 385³ pkt 23 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2017 r. poz. 459) i nie jest w stosunku do konsumenta wiążące.

W świetle powyższego należy stwierdzić, że brak jest dostatecznego uzasadnienia do wszczęcia prac legislacyjnych w kierunku postulowanym w pkt 4. petycji.

2 puciem

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Legislacyjnego

Andrzej Ryng
sędzia

